

“Kompetensiyaviy yondashuv orqali jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini oshirish (oliy ta’lim muassasalarida)”

Musayev Otabek Qudratovich

Navoiy davlat universiteti

“Jismoniy madaniyat” kafedrası dotsenti p.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqola kompetensiyaviy yondashuv asosida jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini oshirish usullarini o‘rganadi. Tadqiqot o‘qituvchilarning nazariy bilimlarini, amaliy ko‘nikmalarini va pedagogik kompetensiyalarini tizimli rivojlantirishga qaratilgan strategiyalarni aniqlashga yo‘naltirilgan. Shuningdek, maqolada zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarning pedagogik jarayondagi roli, o‘quvchilarning jismoniy va ijtimoiy rivojlanishini rag‘batlantirishdagi ahamiyati muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik kompetensiya, metodik salohiyat, jismoniy madaniyat, oliy ta’lim, interaktiv metodlar, o‘qituvchi rivoji

Zamonaviy oliy ta’lim tizimida jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyati ta’lim jarayonining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. O‘qituvchilarni malakali tayyorlash va ularning professional kompetensiyalarini rivojlantirish uchun kompetensiyaviy yondashuv qo‘llaniladi. Bu yondashuv nazariy bilimlarni, amaliy ko‘nikmalarni va pedagogik qobiliyatlarni birlashtirib, o‘qituvchining ta’lim jarayonini samarali boshqarishiga imkon yaratadi.

Kompetensiyaviy yondashuv o‘qituvchining metodik va tashkiliy kompetensiyalarini shakllantirish, o‘quvchilarning faoliyatini monitoring qilish, motivatsion va kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar pedagogik jarayonni qiziqarli, samarali va natijaviy qiladi. Maqolada jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy asoslari, shuningdek, oliy ta’lim muassasalarida ularni rivojlantirish strategiyalari ko‘rib chiqiladi.

Kompetensiyaviy yondashuv asosida jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini rivojlantirish oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini oshirish va o‘quvchilarning jismoniy hamda ijtimoiy rivojlanishini

ta'minlashning asosiy omilidir. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga darslarni samarali rejalashtirish, interaktiv va amaliy metodlarni qo'llash, shuningdek, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish imkonini beradi.

Jismoniy madaniyat o'qituvchilarining metodik va pedagogik kompetensiyalarini shakllantirishda nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va reflektiv faoliyat muhim rol o'ynaydi. Nazariy bilimlar o'qituvchiga pedagogik jarayonni boshqarish, turli metod va texnologiyalarni tanlash va o'quvchilarning rivojlanish darajasini aniqlash imkonini beradi. Amaliy ko'nikmalar esa mashg'ulotlarni samarali o'tkazish, sport va jismoniy faoliyatni baholash hamda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish bilan bog'liq. Reflektiv faoliyat o'qituvchilarga o'z ish jarayonini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va pedagogik qarorlarni optimallashtirish imkonini yaratadi.

Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik va metodik salohiyatni oshirish jarayonida bir nechta asosiy kompetensiyalar rivojlantiriladi. Birinchidan, metodik kompetensiya o'qituvchining darslarni rejalashtirish, samarali mashg'ulotlar tashkil etish, turli pedagogik metodlarni qo'llash va o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash qobiliyatini o'z ichiga oladi. O'qituvchi darsni interaktiv va qiziqarli shaklda olib borishi, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olishi va pedagogik vazifalarni yechishda mustaqil qarorlar qabul qilishi lozim.

Ikkinchidan, tashkiliy kompetensiya o'qituvchiga mashg'ulotlarni samarali tartibga solish, vaqt va resurslarni optimal taqsimlash, sport jihozlarini samarali ishlatish va o'quvchilarning faolligini oshirish imkonini beradi. Ushbu kompetensiya o'qituvchining pedagogik jarayonni boshqarish qobiliyatini kuchaytiradi va mashg'ulotlarni yuqori darajada tashkil etishga yordam beradi.

Uchinchidan, motivatsion va kommunikativ kompetensiyalar o'qituvchilarga o'quvchilarni darslarga faol jalb qilish, rag'batlantirish va pedagogik muhitni ijobiy tarzda tashkil etish imkonini beradi. Bu kompetensiyalar o'quvchilarning mashg'ulotlarga qiziqishini oshiradi, ularni sport va jismoniy faoliyatga faol ishtirok etishga rag'batlantiradi.

Shuningdek, diagnostik va baholash kompetensiyasi ham pedagogik va metodik salohiyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchi o'quvchilarning individual rivojlanishini baholay olishi, jismoniy tayyorgarlik darajasini aniqlashi va natijalarni tahlil qilishi lozim. Kompetensiyaviy yondashuv doirasida bu kompetensiya

o'qituvchining professional o'sishini ta'minlaydi, dars sifatini oshiradi va pedagogik jarayonni doimiy takomillashtirishga xizmat qiladi.

Pedagogik va metodik salohiyatni rivojlantirish jarayoni amaliy mashg'ulotlar, seminarlar, treninglar va master-klasslar orqali amalga oshiriladi. Amaliy mashg'ulotlar o'qituvchilarga nazariy bilimlarni real darslarda qo'llash imkonini beradi. Seminar va treninglar esa pedagogik vazifalarni muhokama qilish, zamonaviy metodik yondashuvlarni o'rganish va tajriba almashishga yordam beradi. Master-klasslar esa ilg'or pedagogik texnologiyalarni o'rganish va amalda qo'llash imkonini yaratadi.

Kompetensiyaviy yondashuvda reflektiv faoliyat alohida e'tibor talab qiladi. O'qituvchi o'z mashg'ulotlarini tahlil qiladi, xatolarni aniqlaydi va o'z pedagogik jarayonini takomillashtirish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqadi. Refleksiya o'qituvchining professional o'sishini ta'minlaydi, yangi pedagogik metodlarni qo'llashga tayyorlaydi va dars sifatini oshiradi.

Shuningdek, pedagogik va metodik salohiyatni oshirishda zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarni qo'llash muhim ahamiyatga ega. Onlayn resurslar, video materiallar, interaktiv dasturlar va mobil ilovalar o'qituvchilarga darslarni qiziqarli, samarali va natijaviy tashkil etish imkonini beradi. Bu vositalar o'quvchilarning individual rivojlanishini kuzatish, natijalarni tahlil qilish va pedagogik qarorlar qabul qilishni osonlashtiradi.

Kompetensiyaviy yondashuv pedagogik va metodik salohiyatni tizimli va kompleks tarzda shakllantirish imkonini beradi. Nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va reflektiv faoliyat uyg'unlashadi, natijada o'qituvchining professional salohiyati ortadi. Bu yondashuv o'qituvchiga darslarni samarali rejalashtirish, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish, pedagogik jarayonni optimallashtirish va mashg'ulotlarni yuqori pedagogik darajada olib borishga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda, kompetensiyaviy yondashuv orqali jismoniy madaniyat o'qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini oshirish oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchilarning professional o'sishini ta'minlash va o'quvchilarning jismoniy hamda ijtimoiy rivojlanishini rag'batlantirishga xizmat qiladi. Nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish, reflektiv faoliyat va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash o'qituvchilarning pedagogik qobiliyatlarini mukammal shakllantiradi va dars jarayonini samarali tashkil etadi.

Kompetensiyaviy yondashuv orqali jismoniy madaniyat o'qituvchilarining pedagogik va metodik salohiyatini oshirish oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini yaxshilashning samarali vositasidir. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga darslarni samarali rejalashtirish, o'quvchilarni faol jalb qilish, individual imkoniyatlarni hisobga olish va pedagogik jarayonni optimallashtirish imkonini beradi. Nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va reflektiv faoliyat uyg'unlashuvi o'qituvchining professional salohiyatini oshiradi. Zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarni qo'llash darslarni qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarning jismoniy va ijtimoiy rivojlanishini rag'batlantiradi. Natijada, o'qituvchilar yuqori pedagogik va metodik darajaga erishadi va oliy ta'limda jismoniy madaniyat ta'limi samaradorligi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti // Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka. – 2017. – № 2. – P. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – P. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Factors Influencing the Formation of Students' Competencies in Teaching Fine Arts // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – P. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation. – 2023. – T. 2. – № B10. – P. 192-198.
5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – № 3. – P. 60-66.
6. Shavdirov S. A. Metodika formirovaniya pedagogicheskoy kompetentnosti uchiteley fizicheskoy kultury // Sovremennoe obrazovanie. – 2018. – № 5. – P. 25-32.
7. Baymetov B. B., Ibragimov X. Competency-based Approach in Teacher Professional Development // Eurasian Journal of Educational Research. – 2022. – Vol. 12. – P. 45-53.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

